

A magyar standnak két értelmes momentuma van.

A magyar standnak két értelmes momentuma van. Az egyik polcon magyar szerzők idegen nyelven megjelent művei; bár a koncepciót nem látom. Az egyetlen kellemesebb sarokban meg az utóbbi időben megjelent, nagyobb visszhangot kiváltó szépirodalmi művek sorakoznak. De a többi botrány.

Szögezzük le: a könyvvásár nem egy nagy, összehányt könyvraktár. Feltételezem, ezen senki nem lepődik meg, a legtöbben nem is gondolnánk annak. Meglepetést az okozhat, hogy akkor minek írom le. A frankfurti könyvvásár magyar standján tett látogatásom után azonban úgy tűnik, ennek a mondatnak van relevanciája, sőt, referenciája is. A mi magyar standunk – ami nem a mi irodalmi életünk, mert az összehasonlíthatatlanul magasabb színvonalat képvisel – olyasmihez volt ugyanis hasonló.

Eltöltöttem ott némi időt, körülnéztem, elkedvetlenedtem. Inkább megnéztem Bartis Attila és Konrád György új könyveit a Suhrkamp standjánál, Márait a Pipernél, Bánk Zsuzsa felolvasását, Esterházyt és Kertészt az utolsó Literaturen-számban, és akkor még nem láttam mindazt, ami a magyar standtól függetlenül Frankfurtban a magyar irodalomról, magyar származású szerzőkről szólt. Jó, hogy valahol őket is képviselik.

A "magyar standnak" nem volt koncepciója, nem volt dizájnya, nem volt stílusa. Ha volt koncepció, hát még rosszabb. Ronda szürke oszlopok, ronda szürke polcokkal, s értelmetlen volna a minimalizmusra hivatkozni. Polcokon könyvek, de minek. Egy belső tér kialakítása szakma, embereknek ebből diplomájuk van, tehát nem érdemes „csináld magad” módszerrel könyves pavilont építeni, mert ez a stand lesz a vége. A könyvek kiadását sem bízuk – jó esetben – sem építészmérnökökre, sem a zöldséges nénire. Ha volt megfelelő szakember, akkor sem ártott volna elgondolkodni, bemenni egyszer legalább az Írók Boltjába, vagy csak megnézni ott a kirakatot. (A dizájn és a hazai könyvkiadás helyzetéről: „Az irodalom szép?”, Műértő 2002. július-augusztus és szeptember.)

Frankfurtban is vannak erős ellenpéldák. Pedig nem óriás irodalmi nemzetek, és az ötleteik

sem bonyolultak: a lett stand például letisztult, szellős, átlátható, talán nyírből polcok, és tematikusan rajtuk a könyvek: szépirodalom, gyerekkönyvek, művészeti albumok, történelmi művek, szakácskönyvek, stb. Ezekhez ízléses kiadványok, nemcsak kiadóknak. Nem nehéz. A lengyeleknél nagy, fekete-fehér íróportrék, a román stand vidám sárga.

A magyar standnak két értelmes ficakja van. Az egyik polcon magyar szerzők idegen nyelven megjelent művei – bár a koncepciót nem látom, de legalább oda vannak téve, ha valakinek van türelme, böngészheti. (Van türelme?) Az egyetlen kellemesebb pici sarokban meg az utóbbi időben megjelent, nagyobb visszhangot kiváltó szépirodalmi művek: Rakovszky, Grecsó, persze Nádas – ez rendben is van. Csak „rendben”, mert ronda polcon, és ronda környezetben. De a többi botrány.

SAJÁTOS MAGYAR MULTIKULTI

Szép az, ha nyitottak vagyunk más népek irodalmára, már kultúrákra: ennek oly módon is jelét lehet azonban adni, ahogy az új Cervantes-kiadás teszi. Amelyet viszont, ha jól emlékszem, egy szakácskönyv mellett láttam. Az utóbbi idők egyik legnagyszerűbb, és minden bizonnyal itthon egyik legsikeresebb vállalkozását, a Jelenkor Dosztojevszkij-sorozatát viszont sehol. Éppúgy, ahogy sok minden mást sem.

A magyar stand sajátos multikulti-fogalma: a pavilonok közötti kis utca felé néző polcon egymás mellett Lorraine Heath: Vak végzet, Kinley McGregor: Lángoló Szenvedély (sic!), alattuk Augenblicke Voller Liebe und Glück. Kalendar 2006, kicsit arrébb Anne Rice szórakoztatóirodalmi szerző regénye román nyelven, a Pöttyös Panni és az 500 haiku. Vannak vitrines polcok, gondolom, a fontos könyveknek: mint a Végre, itt a Mikulás!, vagy egy orosz nyelvű, kitüntetésekéről szóló nagy színes, és egy album Romániáról román nyelven – hol, ha nem egymás fölött-alatt, fő a harmónia. A rendezés szempontja jogos: ezek kb. ugyanakkorák. Ha a könyvek tudnak csodálkozni, ettől garantáltan zavarban vannak.

A Wass Albert-összes vitrines, külön polcon sorakozik. Persze, vitrinbe téve ott van Szabó Magda és Esterházy is, és egy egész falon mindenféle könyvek József Attilától/ról. Koncepció? A költő neve köti össze ezeket, semmi egyéb. Közben meg egy jobb múzeumban már a műtárgyakat is meg lehet fogni. Az irodalom valami magasztos, elérhetetlen, vitrinbe helyezendő, ott őrizendő és csodálandó, különösen József Attila, aki ugye Nagy Költő, lehet leborulni. Most, hogy van német összkiadása (piros-fehér-zöld borítóval – ez következne József Attila költészetéből?), az is mehet a vitrinbe, mert a végén még valaki elolvassa az Ódát vagy az Eszméletet.

A személyzet a magyar standon nem beszélt németül. Halovány angol. Egy nemzetközi könyvvásáron. Valaki éppen Kertészről akart könyvet venni, de a magyar standon Kertész Imre nem volt kapható. Jobb esetben elfogyott.

LÓRÁND ZSÓFIA

(A szerző irodalomtörténész, szerkesztő)

Írta: hvg

2005. október 28. péntek - Módosítás: 2005. október 28. péntek

Régi, jól bevált

A frankfurti magyar jelenlétet az MKKE (Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése) szervezi. Kérdésünkre az MKKE-nél elmondták, a jelenlét koncepciójáról írásos dokumentum nem készült. A standot - az MKKE tájékoztatása szerint - a Sämling Kft. tervezte és készítette. Magát a stand-installációt három éve használja az MKKE Frankfurtban a könyvvásáron, s egy ízben Budapesten is felállították. Az idei frankfurti magyar jelenlét 21 millió forintba került, amelyet részben a résztvevő könyvkiadók álltak, részben pedig az MKKE pályázott a Nemzeti Kulturális Alapprogramhoz.

hvg.hu